

RIIGIKOHUS

Avaldatud veebilehel *Riigikohus* (<https://www.riigikohus.ee>)

Avaleht > Riigikohus andis õlijäätmete taaskasutuse vaidluses õiguse Keskkonnaametile

Riigikohus andis õlijäätmete taaskasutuse vaidluses õiguse Keskkonnaametile

29. jaanuar 2021

Riigikohus otsustas õlijäätmete taaskasutust puudutanud vaidluses, et riik pole reeglite kehtestamisel põhjendamatult viivitanud ning esmatähtsad on inimeste tervise ja keskkonna kaitsmise huvid.

Keskkonnaamet andis 2017. aastal OÜ-le T.R. Tamme Auto viieks aastaks ohtlike jäätmete käitluslitsentsi naftasaadusi või põlevkiviõli sisaldavate jäätmete kogumiseks, veoks, ladustamiseks ja eeltötluseks.

Aasta hiljem esitas ettevõtte taotluse litsentsi tingimuste muutmiseks, et laiendada käideldavate jäätmete ringi. Plaani järgi pidi aastas töödeldama kuni 44 000 tonni naftatehaste jäätmeid, mis oleks suures osas Eestisse sisse veetud. Samuti sooviti õlijäätmete töötlemise ja puhastamise tulemusena saadud ained liigitada jäätmete alt ümber UVCB-aineteks, mida saab kasutada keemiatööstuse tooraine, kütuselisandi või kütusena.

Jäätmeid võib üle anda ainult jäätmeluba omavale isikule. Kui aga ained lakkavad olemast jäätmed, siis ei pea nende valdaja enam järgima inimeste tervise ja keskkonna kaitseks kehtestatud kõrgendatud nõudeid ning neid võib turul vabalt realiseerida.

Keskkonnaamet nõustus küll jäätmete sortimendi laiendamisega, aga mitte nende ümberliigitamisega. Nimelt polnud Eestis kehtestatud kriteeriume, mille täitmisel töödeldud õlijäätmed lakkavad olemast jäätmed. Ameti väitel ei saanud nad seda ka juhtumipõhiselt otsustada, vaid tuli oodata keskkonnaministri määruse jõustumist.

T.R. Tamme Auto vaidlustas ameti korralduse halduskohtus. Ettevõtte hinnangul lubas EL-i jäätmedirektiiv ametil otsustada juhtumipõhiselt ja määruse vastuvõtmine võttis liiga palju aega. Samuti leiti kaebuses, et riigi tegevusetus pärsib ettevõtlusvabadust ja direktiivi eesmärkide saavutamist ehk suuremat jäätmete taaskasutust. Ettevõtte kinnitusel ei satuks nende tooted tavatarbijate kätte või keskkonda, vaid antakse edasi naftat töötlevatele ettevõtetele, asendades toornaftat.

Pärast T.R. Tamme Auto kohtusse pöördumist jõustus 2019. aastal ka keskkonnaministri määrus „Õli sisaldavate jäätmete jäätmeteks oleku lakkamise kriteeriumid“, kuid Keskkonnaameti hinnangul ei vastanud ettevõtte taotlus seal kehtestatud tingimustele. Lisaks puudutas määrus ainult jäätmetest valmistatud kütusekomponendi kasutamist vedelkütuse tootmisel, mis oli vaid üks osa ettevõtte plaanidest.

Jäätmereeglite kehtestamine nõuab aega

Haldus- ja ringkonnakohus jätsid T.R. Tamme Auto kaebuse rahuldamata ning nendega nõustus oma tänases otsuses ka Riigikohus. Halduskolleegiumi hinnangul ei võimaldanud jäätmeseadus teha Keskkonnaametil juhtumipõhist otsust selle kohta, kas taaskasutustoimingu läbinud jäätmed lakkavad

olemast jäätmed. Juhtumi asjaolusid arvestades pole riik olnud ka õigusvastaselt tegevusetu.

Keskkonnaamet ja -ministeerium on olnud avatud koostööle kütusekomponentide tootjatega ning asusid turuosaliste huvi ilmnemisel kriteeriume välja töötama. Samas märgib Riigikohus, et alati ei pea riik ettevõtjate pöördumist ära ootama, vaid võiks vajadusel ise õigusakti väljatöötamise algatada. Vastasel juhul võib Eesti riigi tegevus takistada jäätmedirektiivi eesmärkide saavutamist.

Kolleegium nendib, et kriteeriumide väljatöötamine on aeganõudev ja keeruline tehniline ülesanne, mis eeldab sagedast konsulteerimist tööstuse ja teiste osalistega ning uuringute tegemist. Lisaks on vaja teha piiriülest koostööd, mis võtab omakorda aega.

Imporditud jäätmete taaskasutus pole Eesti riigile prioriteet

Samuti juhib Riigikohus tähelepanu, et liikmesriik võib teatud liiki jäätmete puhul otsustada, et neid polegi võimalik jäätimestaastusest vabastada, sest kahjulik mõju keskkonnale ja inimeste tervisele oleks liiga suur. Sel juhul ei ole vaja ka kriteeriume kehtestada.

Kaebaja soovib käidelda õlijäätmeid, mis võivad olla ohtlikud inimeste tervisele, varale või keskkonnale. Kuigi õlijäätmete taaskasutust tuleb edendada, on eeskätt oluline, et neid ei vabastataks jäätmerežiimi alt kergekäeliselt ja läbimõtlematult. Tervise- ja keskkonnakaitse huvid kaaluvad taaskasutuse eesmärgi üles.

Kriteeriumide kehtestamata jätmine võib kaasa tuua jäätmekäitlejate omandiõiguse ja ettevõtlusvabaduse riive. Kuid Riigikohtu hinnangul on kaebaja ettevõtlusvabaduse riive praegusel juhul keskmise intensiivsusega ja Keskkonnaameti korraldus takistab eeskätt uue äriplaani elluviimist. Lisaks hõlmab plaan vähemalt osaliselt jäätmeid, mida Eestis kuigi palju ei teki. Selliste jäätmete taaskasutus pole Eesti riigi jaoks esmatähtis, sest eesmärk on olemasoleva jäätmeprobleemi lahendamine, mitte jäätmete impordi soodustamine.

Kohtuotsusegasaab tutvuda siin.[1]

Arno Pöder
pressiesindaja
Riigikohus
55 637 043

Allikas URL: <https://www.riigikohus.ee/et/uudiste-arhiiv/riigikohus-andis-olijaatmete-taaskasutuse-vaidluses-oiguse-keskkonnaametile>

Lingid

[1] <https://www.riigikohus.ee/et/lahendid/?asjaNr=3-18-2395/41>